

L'ALTAFULLA CENSAL I SOCIAL DE 1975. LA CADASTRAL DE 1977 I EL PROCÉS DE CONSTRUCCIONS 1963 - 1978

Francesc Blanc Canyelles

*Al Salvador Sellarés, fill;
que diria hi col·laborà...*

Les tres primeres seccions de les quatre del present estudi, foren elaborades cap a la primavera de 1978, just tornat de la mili a Landetxa (Irún). Restaven del tot oblidades per mi. Però, afortunadament, aquella feina era ben protegida per una carpeta de pergamí d'embolcallar pollastres a l'ast de casa; però del tot traspaperat entre els treballs universitaris, dels que me'n enorgullia (1). Me'n vaig adonar, de la seva existència, arran de la visita, a mitjans de juliol passat, de l'escriptor i periodista l'amic Xavier Garcia per tal conversar, amb materials tangibles, a fi i efecte d'elaborar l'"Homenot del Sud" que publicà al Diari de Tarragona el 10 d'agost de 2016.

A) Demografia entre 1971-78: totals, segons sexe, qualificació veïnal de cap de família. Saldos migratoris i el creixement vegetatiu

Anys	Vegetatiu		Migratori		Qualificació veïnal	Sexe		Total
	Nascuts	Morts	Marxen	Arriben	Caps de família	Dones	Homes	
1971	15	7	10	0	322	459	496	955
1972	11	6	51	25	321	448	486	934
1973	15	10	33	23	322	445	484	929
1974	12	4	15	16	325	450	488	938
1975	8	12	-	-	336	447	516	990
1976	9	9	11	9	328	478	510	988
1977	10	3	8	12	334	496	506	1.002
1978	8	7	11	26	325	501	517	1.018
Total	88	58	139	111				
Mitjana	11	7,25	17,34	14	326.6	465,5	500,4	969,25
						1978 - 1971:		+ 6,6%

B) El cens de 1975 classificat per cases ocupades de cada carrer i especificant-ne el nombre —entre parèntesi: ()— de famílies estadants:

Plaça de l'Església: 1 (1) = 1

Carrer Major: 2 (1) = 2

Carrer del Forn: -

Carrer Nou: 2 (1) + 3 (2) = 8

Plaça del Pou: 3 (1) + 1 (3) = 6

Carrer del Cup: 2 (2) + 1 (3) = 7

Placeta: 3 (1) + 2 (2) = 7

Carrer Lleó: 5 (1) + 1 (3) = 8

Total Vila Closa: 39 famílies a 26 cases amb altafullencs censats (18 unifamiliars: 69%)

Carrer de Dalt: 32 (1) + 4 (2) + 1 (3) + **1 (5)** = 48 famílies en 38 cases

Carrer de Baix: 24 (1) + 2 (2) + 2 (3) = 34 famílies en 28 cases

Carrer de l'Hostal: 10 (1) + 3 (2) + 1 (3) = 19 famílies en 14 cases

Carrer mossèn Miquel Amorós / Escoles: 6 (1) + 1 (2) + 1 (4) = 12 famílies en 8 cases

Eixamples: 165 famílies en 115 cases habitades regularment (90 unifamiliars: 78%)

Carrer del Marquès de Tamarit/Migdia: 8 (1) + 5 (2) + 1 (4) + **1 (6)** = 28 famílies en 15 cases

Carrer del Pujol: 4 (1) = 4 unifamiliars

Carrer de Mar: 6 (1) = 6 unifamiliars

8 famílies a les masies de les hortes

Urbanització Robert: 5 (1) + 5 (2) + **1 (5)** = 20 famílies en 11 cases

Nou Baix a Mar: 15 (1) + 1 (2) + 1 (3) = 20 famílies en 17 cases

El balanç ens suma 290 unitats familiars repartides en 202 cases (154 unifamiliars: 76%): 13,5 a la Vila Closa + 56,9 % als Eixamples...

Els quatre casos de 5 ó 6 famílies, remarcats en negreta eren fàcilment identificables (com els pisos encabits de Ca Guasch, de magníficents de Ca Mn. Porta, els atapeïts de Cal Carreño, els aixecats de Cal Ferrer, el de nova planta del constructor Miracle)...

C) Sectors i branques econòmiques; nivells socials a 1975 (comparats amb 1955)

Al sector primari sumàvem 28 altafullencs: 22 autònoms (15 pagesos; 3 tractoristes; 1

pouer; 2 pastors i un avicultor); 6 treballadors no qualificats (3 jornalers, 1 jardiner , 1 tractorista i 1 domador de cavalls). El 9,5% de la població activa...: 24 a l'agricultura i 4 a la ramaderia.

20 anys abans, l'agricultura ocupava 98 altafullencs (82 pagesos; 15 jornalers i una jornalera); 11 eren els nostres pescadors; la ramaderia, de 3 pastors. Vet aquí que aquells 112 convilatans representaven el 44% dels ocupats el 1955.

Primari: 9,5 (1975) < 44% (1955)

Al sector secundari incorporem, com a autònomes no assalariades, les 222 mestresses de casa (branca de l'alimentació) i com a no qualificada una empleada de la llar. El 1955, elles eren 239 i 4 les minyones.

La horitzontal social d'autònoms estàndards de 1975 inscrivía una teixidora, una modista – amb 5 aprenents - i una dessecant. Un fuster, 2 mecànics de cotxes i 2 serrallers, 8 pintors i 1 guixaire: 17 altafullencs. Que 20 anys abans eren 15: 3 teixidores, 5 fusters i 3 boters, 1 serraller i 3 lampistes.

El nivell superior de petits empresaris censava el 1975 una modista, 1 pirotècnic i 2 lampistes. La branca de fusteria: 2 empresaris, 4 oficials i dos aprenents.

La construcció altafullenca tenia a la cúspide 6 empresaris; amb 29 paletes (treballadors qualificats) i 23 manobres. Total, directes: 58. El 1955, només un empresari, 10 paletes, un delineant i 3 peons de la construcció.

Entre aquells treballadors qualificats afegim una dissenyadora, 4 oficials a la branca de fusteria, 13 administratius/ives, 13 oficials, un apriador de rellotges.

La indústria Iquirga, de la Roca de Gaià tenia un cap de personal, 3 auxiliars de laboratori i 23 peons. El 1955, la branca censava dos químics, 2 peons i una peona.

La Plasticel, donava feina a dues administratives, 1 encarregat, 3 capatassos i 11 peons. Per tant, les dues indústries ocupaven $24 + 17 = 41$. Vint anys abans, plàstics censava 2 obrers.

El sector secundari, agregant-hi les mestresses de casa aplegava el 58,8% dels ocupats altafullencs. Vint anys abans, el 55,8.

El sector terciari, la hotelaria de 1975 ocupava 12 altafullencs: 2 hotelers – d'empresa familiar, un cap de cuina, 7 cambrers i 2 cambreres. Res de res, el 1955, quan censàvem 2 perruqueres autònomes, que al cap de 20 anys eren 3, més una petita empresària i una aprenenta.

Quinze altafullencs eren comerciants el 1955 (2 corredors, 3 fleques familiars, la taverna, la carnisseria, les tres tendes de comestibles i 5 pastissers). Que es dupliquen el 1975: en dos estrats socials: l'empresa familiar (tres bars, 2 rostidors de pollastres sempre a tocar, 6 tendes de comestibles, 1 xurreria, 2 fleques, 2 carnisseres, la taverna;

la peixateria) i els no qualificats: 12 dependents, 1 dependent i un venedor ambulant.

El terciari de 1955 representava el 5,5% per triplicar-se el 1975.

L'anomenat sector quaternari tenia a la cúspide social de l'Altafulla de 1955 el Dr. Rodríguez. Com a qualificats situem els dos mestres (Miguel Segura, Mariana Cardús), el rector (Mn. Miquel Amorós) i el carter (Sebastià Gené); i al tram social més baix els 6 peons de RENFE i l'agutzil (que esdevindrà alcalde Joan Pijuan!)

El 1975 al cap de munt de la piràmide social hem d'esmentar el secretari Castaños, un nou metge, la farmacèutica Maria Lluís i la infermera Carme Vives.

Els autònoms del transport, fins a 4 camioners i 3 taxistes.

Quin gruix ja el 1975 de treballadors relacionats amb les administracions públiques a l'Ajuntament: 2 auxiliars administratives de l'Ajuntament, 2 policies municipals, una professora de música, una parvulista, dos brossaires, dos ordenances. Dos mestres i una mestra. Un cap d'estació, 2 peons de RENFE, 2 guàrdies civils, 1 carter, Una telefonista. Un guàrdia jurat. Sumen 20 feines.

L'autopista A-7 creà 4 llocs de cobradors i un encarregat de gasolinera. Les altres expenedories, ocupen 3 peons.

La banca censa 5 administratius altafullencs. I el sector sanitari privat, un visitador mèdic.

Els pensionistes de 1975 sumaven 128 convilans (65 dones i 63 homes). El 1955 només en consten 6 + 11.

També s'hi consignaven els incapacitats: 12 (1975) per 5 el (1955).

I els qui estudiàvem amb més de 18 anys: 10 (1975) per 1 (1955).

Assumint els conceptes d'estratificació social d'aquells "marxisets" anys 70:

Classe mitjana independent: 51,2% (1955) > 26,5% (1975): assalarització

Aristocràcia Obrera: 8,26 % (1955) > 32,56% (1975): qualificació

Proletariat obrer i camperol 38,2% (1955) > 39,9 (1975): estabilitat

D) Cadastre Urbà de 1977, que distribuïm per carrer i localització del propietari de cada unitat tributària:

Plaça de l'Església: 1 d'Àrea Metropolitana de Barcelona (AmB)

Carrer Major: 3 d'Altafulla + 3 d'AmB = 6

Carrer del Forn: 1 d'Altafulla + 2 resta AmTgn (R) + 5 AMB = 8

Carrer Nou: 5 d'Altafulla + 4 R + 2 AmB = 11

Plaça del Pou: 6 d'Altafulla + 1 R + 1 AmB = 8

Carrer del Cup: $2 \text{ d'Altafulla} + 1 \text{ R} + 3 \text{ AmB} = 6$

Placeta: $6 \text{ d'Altafulla} + 1 \text{ rodalies (r)} + 3 \text{ AmB} = 10$

Carrer Lleó: $7 \text{ d'Altafulla} + 3 \text{ AmB} = 10$

Vila Closa: $30 \text{ d'Altafulla (50\%)} + 1 \text{ r} + 8 \text{ R} + 21 \text{ AmB} = 60 \text{ unitats cadastrals}$

Carrer de Dalt: $47 \text{ d'Altafulla} + 1 \text{ r} + 6 \text{ AmB} + 1 \text{ resta de Catalunya (rC)} = 55$

Carrer de Baix: $26 \text{ d'Altafulla} + 2 \text{ Penedès (P)} + 13 \text{ AmB} + 2 \text{ rC} + 1 \text{ resta Espanya (rE)} = 44$

Carrer de l'Hostal: $22 \text{ d'Altafulla} + 1 \text{ r} + 1 \text{ R} + 3 \text{ AmB} = 27$

Carrer de mossèn Miquel Amorós/Escoles: $9 \text{ d'Altafulla} + 2 \text{ AmB} = 11$

Eixamples: $137 \text{ d'Altafulla (74,45\%)} + 3 \text{ r} + 2 \text{ R} + 2 \text{ P} + 39 \text{ AmB} + 1 \text{ FC} = 184 \text{ unitats cadastrals}$

Carrer del Marquès de Tamarit/Migdia: $20 \text{ d'Altafulla} + 1 \text{ r} + 10 \text{ R} + 12 \text{ AmB} + 1 \text{ rE} = 44$

Carrer del Pujol: $3 \text{ d'Altafulla} + 1 \text{ R} + 3 \text{ AmB} = 7$

Carrer de Mar: $12 \text{ d'Altafulla} + 14 \text{ AmB} = 26$

Hortes: $2 \text{ d'Altafulla} + 5 \text{ AmB} = 7$

Botigues de Mar: $3 \text{ d'Altafulla} + 1 \text{ r} + 3 \text{ P} + 11 \text{ AmB} + 3 \text{ rC} = 18$

Baixa a Mar/Els Munts: $44 \text{ d'Altafulla} + 7 \text{ r} + 8 \text{ R} + 21 \text{ P} + 324 \text{ AmB (67,36\%)} + 7 \text{ rC} + 6 \text{ rE} = 481 \text{ unitats cadastrals}$

Urbanització Robert: $15 \text{ d'Altafulla} + 7 \text{ AmB} = 22$

Urbanització de sant Antoni: $9 \text{ d'Altafulla} + 2 \text{ r} + 5 \text{ R} + 7 \text{ AmB} = 23$

Urbanització El Clos: $3 \text{ d'Altafulla} + 1 \text{ R} + 2 \text{ AmB} = 6$

Urbanització Vil·la Romana: $2 \text{ d'Altafulla} + 1 \text{ r} + 23 \text{ AmB} = 25$

Fins a un total de 903 unitats cadastrals: 53,27 a l'expansió a Baix a Mar / Els Munts. 31,9 a Dalt del Poble (frontera de la N-340/c) Marquès de Tamarit).

Censats a Altafulla: 31 %; a l'Àrea Metropolitana de Barcelona: 51,82%.

E) El registre de peticions de permisos de construccions 1963-1978 (*)

Manllevo les dades del quadern, amb anelles de tapes de cartró terrós clar, al qual he tingut facilitat accés. La localització, en toponímia urbana actual, mercès a dos plànols de la parcel·lació de la urbanització Luzymar (Ronda General Mitre, 189 – al costat de Muntaner), sempre amb lletra i nombre (ex. F-4) fent-ne les corresponents equivalències (= carrer Llebeig). Encara recordo com el vespre del dia de la Puríssima de 1971 vingué a casa el llavors regidor Joan Vives i Milà, autor intel·lectual de la

nomenclatura de carrers i places de Baix a Mar, per tal que donés forma redactada a la justificació de cada nou nom; picant-ne el mecanoscrit del ciclostil que permetria la divulgació de les noves adreces.

1963: 8 peticions / 34 habitatges

Del primer any anotat destaquen el 16 habitatges promoguts per l'essencial Jorge Pascual Martín, a l'hort de sant Isidre, els apartaments Nereida, sempre els primers, amb un preciós enjardinat. I les aparellades d'ALFUSA, al camí de la Pobla, iniciativa d'Alfonso Riviere Cera. A Marquès de Tamarit, aquell 1963, la Plasticel consta com a constructora de 8 pisos. La llista de bloc es completa amb els 5 habitatges del Cantó de la Vila iniciativa del lampista Joan Capdevila. Com a cases noves, al c) Lleó 7 la de Ramon Farreras Figueras i al defora costaner la de Bonaventura Ferré al Canyadell i la de Núria Germán al Fortí.

1964: 15 / 29 + hotel + tenda

Dalt del poble, a la Barceloneta 17, el paleta Carmelo Moreno construeix 4 habitatges; amb 2 tant Albert Punsoda al c) de l'Hostal 19 com Rafael Farré al nou c) recordant a Mn. Miquel Amorós. On s'instal·la Àngel Ramírez (el "granaino"). A Marquès de Tamarit 13, es fan la casa els germans Andreu i Maria Ballesté Ramon. I com a pionera a la pujada de Ca Rigalt, Rosa Casanovas. Comencen la colonització de la Vinya Gran Manuel Gelada i Manuel Roig Gausell.

A Baix a Mar, la comtessa de Cervià, Mercedes Biada, promou els 6 habitatges coneguts com "La Cabaña", a Botigues de Mar. I el també essencial J.M. Lafarga, en basteix 8 a la peça delimitada pels c) Mestral – Gregal – Llebeig – Mainada (aquell 1964, tot una illa / solar amb l'epígraf E. A la cantonada de cara a Mar d'aquest dos darrers carrers planten la tenda de comestibles Manel i Joaquina Pons – conservant la del c) de Baix. Cèntric, a la cruïlla de Via Augusta (llavors "futura calle Paseo Marítimo (ancho 20 m)" amb el camí del Prat... l'hotel Yola, registrats doncs els permisos d'obres de 1964 – i plenament reconegut a la primerenca planimetria. Demanarà ampliació el 1971.

Un dels grans urbanitzadors de Baix a Mar, aquell Jorge Pascual Martín instal·la una caseta d'informació a la platja per anar venent els pisos del Nereida. Com a edificació a la platja consta la d'Enric Cabestany. Als Munts, com a primera registrada, Madrona Baroy.

1965: 22 / 72

I qui instal·la oficina de venda és Lafarga, a Via Hercúlea - llavors c) 7 – cantonada amb Pons d'Icart – c) 20; perfectament remarcada com a “Información” a la parcel·la U2 del plànol de publicitat de la Urbanización Luzymar. El llistat de promotors que hi van construir fa goig: quatre amb 8 habitatges: Salvador Nadal, a camí del Prat cantonada Francesc de Mar; al seu costat, els de José Moreno. Amadeo Bretos a Llebeig cantonada Mainada; Edelmiro Ferreiro, a Francesc de Mar amb Terral. Amb 4, Jordi Robert Quinto al davant d'aquella oficina d'informació. Amb 2 habitatges: Josep Fortuny, a Llebeig; Umberto Torrini, a la plaça dels Vents; Josep Torres a Gregal / Mestral i Benito Sánchez-Calia Gallinat al c) de Llevant. Amb un únic habitatge: els paletes altafullencs Antoni Torres i Gregorio Iniesta, al c) Terral; Guillermina Bi-rocles i Josep Carreras a Francesc de Mar; al c) Jovera, Rafael Susan i Isabelle Zwifel al c) de l'Enviada.

Als eixos d'eixamples de dalt del poble: els germanas Ferré amb 5 i 4 habitatges al c) de les Escoles. A la naixent Urbanització Robert (URB), les germanes Josefina i Pilar amb 4; Celestí Martí, un. José Ferrándiz i famílies arriben al camí de l'ermita. Arran de Vila Closa, al Comunidor Antoni Sanz assoleix permís per a 6 pisos. Al Pujol, caseta de Pilar Moix.

1966: 10 / 36

Joaquim Lluna construeix la granja al camí de la Pobla. Ben a prop, Alfusa demana la construcció de la piscina interior. I a la pujada de Ca Rigalt 8, anotem el xalet de Miguel(in) Navarro – el pare de la Júlia de “Regal i Paper”.

Minven els promotors a Baix a Mar que dels 15 de l'any anterior passen a 8. Destaquen els 14 habitatges demanats per Joan Palau a Via Augusta; i els 8, de Francisco Berdugo a camí del Prat amb Via Hercúlea. 4, a camí del Prat amb Llevant, de José Calopa. Amb 2 habitatges: a Via Augusta amb Mainada, la promoció de Francisco González; al camí del Prat amb Francesc de Mar, la societat Initorres; i el propi J. M. Lafarga Castells a Via Augusta. Amb un únic habitatge: Mercedes Ruiz, al barri de Mar i Joaquina Marquès, a l'Hort de sant Isidre.

1967: 18 / 52

En aquella pujada de Ca Rigalt construeixen Soledad Hill i Manuel Abella. Al Pujol, Josep Vidal. Prop de la fonda Tamarit, Catalina Gubern. I en la progressiva URB, un dels germans: Josep. Registrem un permís d'ampliació de l'alberg del SEU.

12 van ser els promotors a Luzymar I. Amb de bell nou dos blocs de 8 habitatges: l'empresa Cubiertas y Derivados, al c) de l'Enviada; i, repetint, amb més abast, Humbert Torrini, ara a Francesc de Mar. Amb 6, Josep Martí a la plaça dels Boters. 4

promotors amb 4 habitatges cadascun: Eduard Alfonso, en aquella plaça amb porxades; Ginés Capel a Francesc de Mar; Rosa Pons, al c) Llevant. Al c) dels Pescadors, Santiago Prats. Amb 2, Carme Tounan al c) Jovera. Només amb la modèstia d'un habitatge: el constructor Antoni Torres i Paula Duquet a Francesc de Mar; i cara a la platja, davant de la Sínia, la promoció de Carradilla Pueo.

1968: 10 / 87

Podria presentar-se com de contracció pel nombre de promotors. Tres a dalt del poble i només 7 a Baix a Mar. Però és l'any de la concessió del permís per a construir 59 habitatges 59 al gratacels dalt del Fortí amb el nom de "Bahía"; la primera de les tres gegantines iniciatives del constructor de Calafell Josep Maria Rovirosa – a qui per altra banda, a més d'agrar les atalaies per als seus clients, prou que li hem de reconèixer que la seva ingent obra de blocs, a casa seva, ens van llevar de còdols del Gaià, llavors actiu, les platges altafullenques. Al passeig del Fortí, Manuel Morante demana permís per a 8 habitatges; i per a 6, Joan Lafuente, al c) Pons d'Icart. A Mestral, Felipe Moreno, per 2. Ben a prop, el de Carme Anglès; a Llebeig, el de Martí Arroyo; i en aquell eix del passeig del Fortí, el de Maria Teresa Barquet.

A la URB, repeteixen la germana Josefina amb 4 habitatges; i la pujada de Ca Rigalt, Soledad Hill. Al c) de la Barceloneta 23, Magí Mercadé promou 4 habitatges.

1969: 15 / 30 + equitació

S'autoritza / perpetra el xalet de sota l'església al c) del Comunidor, de l'entrenyable família de Josep Puig Pellicer, els mateixos qui durant anys havien llogat un pis a Marquès de Tamarit. Al mateix carrer encerclador de la Vila Closa construeixen Bruno Sulmon i Remedios Puig-Gircós. I al Pujol, la preciosa vila noucentista, joia de l'arquitectura altafullenca, de l'advocat rendista Josep Maria Noguera – una de les persones, junt amb el químic d'Iquirga Narcís Muntaner, amb qui he dialogat més i millor de política i actualitat.

Som a l'any que Pere Cubells implanta l'equitació annexa al càmping Don Quijote – posterior permís de l'any vinent.

A Baix a Mar, de bell nou 4 promocions de 4 habitatges. La segona d'Edelmiro Ferreiro, al c) Pescadors; i la primera sol de Gori Iniesta al c) Llevant; també la segona de Rosa Pons a Mestral prop de Pont de Mar i a la plaça de Consolat de Mar, davant per davant d'aquella "La Cabaña" construeix Francesc Rubió. A Llebeig, 3 habitatges autoritzats a Antoni Martos. Un parellet, pioner, al c) Senna cantonada Via Hercúlea, propietat de Víctor Alcaraz; i entre Jovera i Terral, el duet de Francesca Elias. 4 d'individuals: d'Emile Mathey al c) Manuel Berges – en reconeixement al

director del Museu Arqueològic ànima de les excavacions sistemàtiques de la Vil·la dels Munts; també a l'exèntic c) de Senna, el de Jeanne Pilhac; a Mestral / Mainada, el de Josep Tula i al Fortí, el de Maria Ravetllat.

1970: 32 / 116 + “Caixa Tarragona” + càmping

El llistat d'autoritacions d'obres el fa qualificar d'any de grans registres. Culmina la URB amb fins a 18 habitatges demanats per Catalina Gubern; amb els 5 d'Antoni Algado – qui per reivindicar els seus drets s'incorporà a llista d'Entesa Municipal de març 1979; amb el 4 de la pròpia Josefina Robert; amb un parell cadascun dels germans “caleros” Baptista i Agustí Asensio, amb el de Matilde Grasa.

Aquell any obre l'oficina de la Caixa Provincial de TGN al c) de l'Hostal, amb l'essencial Albert Boronat com a director radicalment de proximitat.

Com un bolet, al camí de Tamarit, neix el xalet del militar retirat a Seat Pedro Arechavaleta. A la pujada de Ca Rigalt, l'habitatge de Manuel Gironès i en plena Vila Closa, al c) del Forn 3 l'habitatge de Martí Fuster.

Dalt dels Munts altafullencs, la promotora Cosmopolit s.a. obté el permís per als blocs que sumen 42 habitatges; que es repeteixen el 1974, 6 habitatges del promotor repetidor Josep Tula, al c) Manuel Berges; també de la nova iniciativa Joan Lafuente al començament del camí del Prat; on més avall també els construeix Àlex Paredes. També a l'entrada de Via Hercúlea, una tercera persona estrangera demana permís per a 3 habitatges: de nom Margot Lohmann. Set són les autoritzacions per a habitatges únics: en el c) Senna progressant adequadament, Kuiken B...; el promotor de promotors Lafarga al c) en memòria del cronista Jaume Muntaner; a la punta del Fortí, quatre d'un sol cop: el de Pere Pascual, el de Ramon Torres, el de Xavier Soy Ras i el d'Encarnació Valls.

A Botigues de Mar, amplia el xalet Jacobina Rafecas Sabaté, de la tan extensa família vilafranquina —que per a mi és boi d'adopció—. La segona extensió data de 1977.

1971: 19 / 39 + ampliació hotel

Consta la casa al carrer de les Escoles de Manuel Ramírez; a la URB, la de Josep Mar-sal i la Pedro Otalosa. Al c) de la Nou construeix Josep Salvat. John Arnald dignifica el seu tram del c) Lleó.

La fita més transcendental de l'any és l'ampliació de l'Hotel Yola – de Manel Sellarès Lacambra, al costat de Via Augusta. Al c) de l'Enviada – Jaume I, Nueva Constructora alça 8 habitatges; els 6 de Juan Gaitán a Via Hercúlea – camí del Prat; 4 els d'Alfons Arnau a Via Augusta – camí del Prat i els de Joaquim López a la cantonada de Jaume I amb Via Augusta. Hi torna Jorge Bichini amb 2 al c) Llebeig. El

l·listat d'habitatges individuals vull que comenci amb la “Chacineria” (Xarcuteria) de Ramon Salvans, a la plaça dels Vents (llavors encara “Plaza Norte”). A Via Hercúlea, Margot Lohmann; a Via Augusta, Pere Rovira; a Jaume I, Marc Ruiz. A la punta del Fortí, Madona Borràs i Manuel Sedó. El de Rafael Dalmau, sense adreça especificada.

1972: 15 / 57

Constatem els habitatges de Jacinto Aresté Coronado i la família Robert (Josefina i Maria Dolors Vila – ella amb 6) en la urbanització del seu propi nom. Al camí de la Pobla construeix Marta Arrowsmith (que acabarà llegant els terrenys finalistes per al camp de futbol); al de l'ermita Eduardo Martín Rodríguez; i al c) de Mar 3 amplia Joaquim Lluna.

A Baix a Mar, Joan Baptista Lafuente Pérez edifica 14 habitatges a Via Hercúlea fent cantonada amb els carrers Senna i dels Munts. Amb 9, Artur Font Plana al camí del Prat. Amb 8, Josep Pujol Garcia al carrer) dels Munts - passeig del Fortí. 3 tanques de 4: Llorenç Carrera al carrer Mestral; Miquel Morató Solà, a la Via Augusta; Bartolomé Sala Torres al carrer Mestral – Pont de Mar. Amb un: Esteve Amat Ortega, Jaume I; al carrer Manuel Berges, els propietaris Elena Osés i Joaquim Terrat; i Francesc Busquets Farràs, al Fortí.

1973: 27 / 110

Podem qualificar de “boom de la construcció” l'any 1973. A la URB, els 9 habitatges de Catalina Gubert Benedetti. Al carrer del Pujol, Gori Inieta Flores; i davant, una nova ampliació de Joaquim Lluna. A la pujada de Ca Rigalt, el xalet del secretari Francisco Castaño Gonzalo – on s'hi trobà, en plena construcció, irònicament la custòdia furtada provisionalment de la parròquia. Derek Arrowsmith, demana permís d'obra major per a la Barceloneta 44. Al camí de Tamarit, el xalet d'Anastasia i Rosa Mill Aran. I dels pioners al c) del Clos Constancio Navarro Villazgos.

El l·listat a Luzymar és de fins 19 noms propis i una societat! Per ordre d'habitatges, nova promoció Artur Font, amb 15 habitatges i piscina a Via Augusta. Amb 8, a Via Hercúlea – Jaume I la de Domingo Blasco Pirla; i la de Jaume Enric Puig Gircós, al passeig del Fortí. A la plaça dels Vents, els 7 d'Eugenio López Valero. El ja registrat Edelmiro Ferreiro Pardo sumà tres iniciatives: de 5, a Jaume I i Pont de Mar; de 4, a carrer Mestral. Amb 6 habitatges, a Jaume I, els de Manuel Pons Barberà; i al carrer Senna, els de Lluís Lafuente Bartra. A l'hort de sant Isidre construeix 5 habitatges Franz-Josep van Duren; i al carrer Mestral, Pere Garganté Pablo. De 4, a Botigues de Mar, Francesc Sugrañes Pedrol; al c) Pescadors, Hipólito González López i a Via Hercúlea – Jaume I la societat Somor S.A. al carrer Boga,

Belén López Figuérez, amb 2. 7 d'únic: al carrer Francesc de Mar, Josep Carreras Fages; el fuster Josep Coscojuela Llonch, al carrer Mestral – Marinada; a Manuel Berges – Via Hercúlea, Josep Gil Gil; de bell nou, José María Lafarga Castells al carrer Llevant; a Via Hercúlea, Margot Lohmann; Francesc Ollé Gómez, al carrer Manuel Berges.

1974: 22 / 194 + parròquia + Marítim + càmping

Encara amb un cens de 938 altafullencs, manté les tendències i del tot augmentades. La taca d'oli a la URB, amb els 6 habitatges Dolors Vila Robert, al camí Estret; el de Miquel García Abella; el de Josep Marsal Ramon. A l'exemple de Mn. Miquel Amorós 16, construeix Manuel Ramon Barriach —pare del futur gran alcalde de les legislatures 6^a i 7^a i regidor de la 2^a, 4° i 5^a. I a l'eix avui plagat de ressalts tan desavinents que recorda el Marquesat de Tamarit, vet aquí que alça la casa Joan Rovira Mateu, pare del doctor en història (fundador del Centre d'Estudis d'Altafulla) i fill adoptiu Salvador-Joan Rovira i Gómez.

Aquell 1974 destacarà sempre per l'aplicació definitiva del nomenclàtor urbà a Baix a Mar, a la Urbanització Luzymar. Per la qual cosa, se m'acaba aquella feixuga feina d'establir la correspondència entre parcel·les —amb lletra i nombre— i carrers actuals. Aquells dos plànols facilitats i actualitzats —com el quadern de llistat d'habitatges— per l'imprescindible Martí Inglès Torres.

A la nova urbanització colonitzadora de la muntanyeta de sant Antoni, al c) que remarca la societat urbanitzadora Luzymar (LM II), construeix 3 habitatges el nostre emblemàtic J.M. Lafarga.

Singularitzem la sol·licitud per a la parròquia, per al càmping santa Eulàlia, de Rosa Perelló Barberà i per a l'edifici del Club Marítim. Les principals promocions, la dels 64 pisos demanats pel mateix promotor de blocs el calafallenc Rovirosa Solé; i la dels 42 habitatges de Cosmopolit vora la Vila Romana (alçada al cim de l'alçada...). Seguides dels 29, al c) de l'Hort de Pau, per la Forpesa d'Antoni Fortuny Piñol. En el vells secans de dels Munts vora els penya-segats la família Virgili Pons urbanitza en dues fases: una de 9 habitatges i l'altra de 4. Al passeig del Fortí, amb 8 retorna Madrona Baroy Arís; i al n° 13, amb 7, aquell Puig Gircós. Pedro Arévalo Cantarero, a Via Hercúlea 4 aixeca 6 habitatges. El tan polifacètic Josep Maria Bellido Ibars en basteix 4 al camí del Prat. Tants com els de Carles Canals Cañellas a Jaume I n°12. Tres són les contruccions unifamiliars: la de Ramon Amer Sala, al carrer Senna 12; la nova de José Gaitán Sánchez i la de Josep Bonet Gené, a la cantonada del camí de l'Hort de Pau.

1975: 9 / 25...

Contracció, frenada en sec, com era d'esperar, l'any 1975, el de la mort del General Dictador el feliç dia 20 de novembre. Al carrer de les Escoles construeix el de saga republicana Lluís Maymó. Al paral·lel de Mn. Miquel Amorós, Martí Gatell Ramon, el cap de la saga de Ca la Cristina. Al c) del Comunidor 17, el nou propietari és Nicolau Bou Pijuan. I en la parcel·la 18 de la nova urbanització —de nom tan desafortunat— La Perla (LP) —a l'antiga partida del Clos— construeix José Andreu Ballesté Sagalà; avui som al carrer Traginers 4.

Només 5 són els registrats en promocions a Baix a Mar i Els Munts. On continua el llavors estudiant avançat de dret i periodisme a la UAB Isidre Virgili Pons. Al carrer Pons d'Icart 4-S construeix 7 habitatges Alícia Cunillera Ruíz; qui l'any vinent n'afegirà 3. L'Immobilària Taunus (d'en Bretos) en planta 6 a la plaça dels Vents. A Botigues de Mar 5, els 2 dels germans Xavier i Anna Miquel Carbó. I a Senna 10, l'únic de Vicenta Alcaraz Musset.

1976: 17 / 48

L'any essencial del clam “Llibertat, Amnistia, Estatut d'Autonomia”, assumit per la tan poqueta minoria mobilitzada entre la immensa majoria silenciosa i adaptable... boi que s'igualen les iniciatives d'expansió urbana a les distintes clapes de creixement. Amb tot el goig transcriu que consta l'arqueòloga del romànic i bibliòfila Maria Porter Moix com altafullenca d'elecció al començament del camí de l'ermita, davant de la pallissa de l'era del Senyor que ubica el Museu Etnogràfic i el Cercle Artístic. A aquella LP, s'instal·la amb 2 habitatges Josep Galiana Llorca i a la caseta de fusta Frank Hernaan Nielsen. A la URB, Agustí Asencio Vicens. Podem considerar com a pioners a la Ronda d'Altafulla: Josep Brull Cortés, i Mari Cruz Sánchez Dalmau. A la muntanyeta de sant Antoni, traçat com a c) de l'Espígol l'habitatge de Martín Fernández Goñi; al Farigola 1 el d'Helios Porté Blasi i al de la pròpia Luzymar, al n°10, Rafael Ferré Argilaget. Notem que hem anotat quatre nuclis de nou poblament.

Als Munts, el cinquè, Isidre Virgili amb 3 de nous; amb 8, Maria Ravellat Clarina; amb 6, Joana Roca Farreras. Al passeig del Fortí 46, els 3 de Victòria Gómez de Miguel. Pròpiament a Baix a Mar, una nova promoció de Lafuente Pérez, amb 7 al c) Serra Vilaró 1-7; al camí del Prat 12, els 6 habitatges promoguts per Lola Torras (vídua de l'alcalde electe republicà Lluís Punsoda); al camí del Prat 7, la tercera promoció de Font Plana; i a Botigues de Mar, la preciosa casa de pescador de les meitat de les germanes Rosa i Teresa Lluna Llorens.

L'any de la restauració de la democràcia electoral, seguim ampliant la URB amb 3 habitatges promoguts pels constructors Jacinto i Bartolomé Serrano Laguna; i la Ronda d'Altafulla, amb els 5 de l'urbanitzador Lafarga, a la pl. de la Pedrera 4 i 5. A LP, els 4 i locals d'Ismael Blanch Fabregat, al c) Cantó de la Vila – les Escoles. Com un trencall del camí de l'ermita, a l'esquerra, a la pl. de les Oliveres, el xalet d'Antoni Llurba Folch – dels fundadors del volei altafullenc i de la llista d'Entesa Municipal – i al c) el de Juan Ramon Carmona. En les perifèries de Dalt del poble, al c) de Tamarit el de Pilar Garcia Arriete i al carrer de la Pobla, el de Josep Segura Estopiña, un català arrelat a Saragossa.

Al carrer Manuel Berges, 13 habitatges demanats per Eugenio Lop Valero; al c) dels Joncs 6, la quarta implantació de Font Plana, amb 7 habitatges. Amb 6, al mateix camí del Prat 2, 6 afegits als 4 anteriors. 5, d'Elisa Guzmán Moreno, a Cronista Muntaner 4. A Via Augusta 38, el 3 de Jorge Bechini Bassons (el de 2 de 1971). I amb el seu únic habitatge: l'ampliació de Coscojuela; a Mestral 1, Maria Gómez Mercè. I dos estrangers, nous altafullencs de propietat a Baix a Mar: a la Via Hercúlea, Gerard von Jinckel i Gerd Kuhlów a Llebeig 5.

1978: 31 / 168

Acabem la periodització, límit de 1978, l'any en què els llavors majors de 18 anys vam referendar la Constitució del Consens, amb un capgirament pel que fa als llistats, que no al nombre d'habitatges demanats. Perquè en són 18 els nominals de Dalt del poble, per 10 a Baix a Mar. Però amb la tercera temptació de Rovirosa, demanant construir un bloc de 47 pisos a Via Hercúlea i el del c) Pescadors, d'Eduard Navarro aspirant-ne a 60 (*).

A LM II registrem 6 nous propietaris: 3 al carrer de l'Espígol: Remedios Llebaria; Antoni Llop Caveró i Pere Rivelles Llauredó; 2 al c) Romaní: Sebastián García Doncel i Tomás García Gallego; al de LuzyMar, s'hi desplaça el prolífic promotor Artur Font Plana, amb 2 habitatges - en suma un total de 36, en cinc iniciatives distintes. Sumem 5 a la Ronda: amb 2, Pere Rovira Guivernau; els propis de Rafael Barberà Domínguez, de G.Camps Belmonte, d'Inocencio Rolaína Aragón, i de Ramón Tello Lecina. A LP, els 3 de Francesc Coll Raurell i l'habitatge de nova planta amb la farmàcia, a nom de Francesc Dalmau Rius. A la URB, la promoció de Magí Miracle Maranges. Al nou camí de l'ermita, el de Josep Miragall Cariteu i el xalet del gran enginyer de camins Francisco Gutiérrez Fernández —el projectista del mini-transvassament de l'Ebre, de l'autopista Pau Casals i de l'ampliació de l'aeroport del Prat...; ens poden enorgullir que entre les primeres intervencions figurin els plànols

de tot el soterrat a LP. En el camí de la Riera, alça 3 habitatges Antonio Lara Rubio. A la plaça de les Oliveres, un nou veí: Antonio Bermúdez Castillo. Dins el nucli del poble, al c) Martí d'Ardenya, la petició demanada per A. Llorach Ramon. Acaba la llista de Dalt del poble, el permís demanat aquell 20 de gener de 1978 pel pare, Cisco Blanch Ribé, per al xalet dels tres pisos dels tres germans i garatge de davant de la casa pairal i la botiga/taules; obra que no culminà fins a l'estiu de 1898, després de vendre els bancals de garrofers del Safranars, encara per urbanitzar.

Els promotors menors a Baix a Mar es van dir, amb 9 habitatges, Imcio s.a i Taunus amb 9 habitatges cadascun. Al passeig del Fortí, els 8 de la segona promoció de Domingo Blasco Pirla i el xalet del futur regidor d'UDC Ramon Salvans Tribó. I al tan llarg c) de la Fassina 4, els 7 de Joaquín Bielsa Romeo. Al carrer Mestral, l'unifamiliar de Floreal Elias Folch; i el de Pilar Hidalgo Arias a Jaume I. Clourem, amb tota justícia, la llista dels 11 anys amb Herbert Vobis, l'agent immobiliari alemany de destí altafullenc pel casament amb Maria Elias, anotat amb els seus 4 habitatges al carrer Llevant; i amb els germans Núria i Baltasar Ramon Fillat, partint-se la històrica botiga de mar rehabilitada.

Podem quantificar fins a 286 promocions – amb alguns noms repetidors; una mitjana anual de 17-18.

Que ens permet considerar com a desviacions negatives creixents:

1967 (18 promocions), 1976 (17); 1964, 1969 i 1972 (15); 1968 (10), 1975 (9) i 1963 (8).

En la mitjana + 1, 1971.

Mentre que les grans desviacions positives corresponen a per ordre decreixent

1970 (32 promocions); 1978 (31), 1973 (27); 1965 i 1974 (22).

La tan pronunciada serra de nombre d'habitatges demanats en suma fins a 1.151! Una mitjana anual de 72..., que només s'escau per al 1965.

Dels 16 anys considerats, 9 representen els de moderació inicial (1963 i 64), o de pendulars recessions: després de les expansions d'aquell estadístic 1972 (1966-67), del llavors rècord de 1968 (1969), dels 116 habitages de 1970 (1971-1972); del **bienni del boom 1973-74 (1975-77)**.

En 4 anys es van depassar els 100 habitatges demanats: 1974, amb 194; 1978, amb 168; 1970, amb 116 i 1973 amb 110. Els quatre cims de la serra amb una ordenació cronològica 1970 > 1973-74 > 1978; l'any final del nostre estudi, reflectint la segona màxima eufòria constructora: de 168, només superats pels demanats el 1974...

Conclusions per apartats estudiats:

A) En la demografia 1971- 1978: mitjanes de 11 naixements per 7,25 morts; 17,34 marxant per 14 arribant. 326, 6 caps de família. 465,5 dones i 500,4 homes. 969,25 habitants.

Creixement entre 1978 – 1971: + 6,6%

B) El balanç del cens de 1975 suma 290 unitats familiars repartides en 202 cases (154 unifamiliars: 76%): 13,5 a la Vila Closa + 56,9 % als Eixamples.

C) Assumint els conceptes d'estratificació social d'aquells “marxistes” anys 70, distribuïm l'Altafulla dels anys 1955 i 1975 en la tríada comparada:

Classe mitjana independent: 51,2% (1955) > 26,5% (1975): assalariació.

Aristocràcia Obrera: 8,26 % (1955) > 32,56% (1975): qualificació

Proletariat obrer i camperol 38,2% (1955) > 39,9 (1975): estabilitat

D) El 1977 Altafulla aplega fins a un total de 903 unitats cadastrals: 53,27 a l'expansió a Baix a Mar / Els Munts. 31,9 a Dalt del Poble (frontera de la N-340 / c) Marquès de Tamarit).

Censats a Altafulla: 31 %; a l'Àrea Metropolitana de Barcelona: 51,82%.

E) Podem quantificar fins a 286 promocions – amb alguns noms repetidors; una mitjana anual de 17-18.

Que ens permet considerar com a desviacions negatives creixents: 1967 (18 promocions), 1976 (17); 1964, 1969 i 1972 (15); 1968 (10), 1975 (9) i 1963 (8).

Boi en la mitjana (+ 1): 1971.

Mentre que les grans desviacions positives corresponen per ordre decreixent

1970 (32 promocions); 1978 (31), 1973 (27); 1965 i 1974 (22).

La tan pronunciada serra de nombre d'habitatges demanats en suma fins a 1.151! Una mitjana anual de 72..., que només s'escau per al 1965.

Dels 16 anys considerats, 9 representen els de moderació inicial (1963 i 64), o de pendulars recessions: després de les expansions d'aquell estadístic 1965 (1966-67), del llavors rècord de 1968 (1969), dels 116 habitatges de 1970 (1971-1972); del bienni del boom 1973-74 (1975-77).

En 4 anys es van depassar els 100 habitatges demanats: 1974, amb 194; 1978, amb 168; 1970, amb 116 i 1973 amb 110. Els quatre cims de la serra amb una ordenació cronològica 1970 > 1973-74 > 1978; l'any final del nostre estudi, reflectint la segona màxima eufòria constructura: de 168; només superats pels sol·licitats el 1974.

(*) Les seves dades han de contrastar-se amb les de permisos d'obres definitivament acordats dels diferents Plens Municipals del període 1968-78. Que serà objecte d'una altre estudi acurat, que reflectirà la coincidència o divergència entre les peticions particulars i els acords públics. L'any vinent...

“El Krausismo en el seno de las superestructuras nacionales. Los inicios (1840-1853). Setembre de 1974

“La cèl·lula com a estructura complexa mínima de la matèria. Etapes del seu estudi”. Juny de 1976

Motivaciones y líneas maestras del movimiento pedagógico “Per una nova escola pública”. Febrer 1976

L'Altafulla dels anys setanta del segle XX